

Εμβολιασμόν των παιδιών, η νέα μεγάλη πρόκληση

Πηγή:	ΤΑ ΝΕΑ	Σελ.:	1,18,47	Ημερομηνία έκδοσης:	05-04-2021
Αρθρογράφος:		Επιφάνεια :	1743.09 cm ²	Κυκλοφορία:	13695
Θέματα:	ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ				

ΚΟΡΩΝΟΪΟΣ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ, Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

ΓΡΑΦΟΥΝ: ΘΑΝΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ,
ΒΑΝΑ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

Το θέμα

ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ Νο 3

Εμβολιασμός των παιδιών, η νέα μεγάλη πρόκληση

Πολλοί ειδικοί επισημαίνουν πως από τη στιγμή που καταστούν διαθέσιμα τα εμβόλια σε όλους τους ενήλικους, οι ανήλικοι πρέπει να γίνουν το επόμενο εμβολιαστικό μέτωπο, με την ίδια αίσθηση του κατεπείγοντος

ΤΗΣ ΚΙΤΤΥΣ ΞΕΝΑΚΗ

Στα μέσα της περασμένης εβδομάδας, οι Pfizer / BioNTech ανακοίνωσαν τα αποτελέσματα κλινικής δοκιμής του εμβολίου τους κατά της Covid-19 σε 2.260 εφήβους ηλικίας 12-15 χρόνων: το εμβόλιο αποδείχθηκε, όπως είπαν, εξαιρετικά αποτελεσματικό στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, ίσως περισσότερο και από ό,τι στους ενήλικους. Κανένα παιδί στην ομάδα που εμβολιάστηκε δεν νόσησε (ενώ στην ομάδα στην οποία χορηγήθηκε πλασέμπο καταγράφηκαν 18 μολύνσεις), όλα είχαν

Ισραηλινός αξιωματούχος ανακοίνωσε πως ο εμβολιασμός παιδιών ηλικίας 12-15 χρόνων ενδέχεται να ξεκινήσει στο Ισραήλ ακόμα και μέσα στον μήνα

ισχυρή ανοσοαπόκριση και κανένα δεν εμφάνισε σοβαρές παρενέργειες. Τα αποτελέσματα της έρευνας δεν έχουν βέβαια ακόμα αξιολογηθεί από ομοτίμους. Μέσα σε λίγες ώρες, ωστόσο, ισραηλινός αξιωματούχος ανακοίνωσε πως ο εμβολιασμός παιδιών ηλικίας 12-15 χρόνων ενδέχεται να ξεκινήσει στο Ισραήλ ακόμα και μέσα στον μήνα, αρκεί βέβαια να δοθεί πρώτα η ανάλογη άδεια από την αμερικανική FDA και το ισραηλινό υπουργείο Υγείας.

Καμία άλλη χώρα δεν έχει παρουσιάσει προς το παρόν κάποιο αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα. Λογικό: το Ισραήλ ηγείται της παγκόσμιας εμβολιαστικής εκστρατείας κατά της Covid-19. Μέχρι την Παρασκευή είχε λάβει τουλάχιστον μία δόση εμβολίου το 60,73% του πληθυσμού του, έναντι 46,29% στο Βρετανία, 31,16% στις ΗΠΑ και

12,5% στην ΕΕ. Πολλοί ειδικοί, ωστόσο, επισημαίνουν πως από τη στιγμή που καταστούν διαθέσιμα τα εμβόλια σε όλους τους ενήλικους, τα παιδιά πρέπει να γίνουν το επόμενο εμβολιαστικό μέτωπο, με την ίδια αίσθηση του κατεπείγοντος - ειδήλλως, δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε έναν πλήρη έλεγχο της πανδημίας. Όταν εμβολιάζονται μόνο ενήλικοι, αφήνεται ευάλωτος «έναν τεράστιο, ανοσολογικά αφελής πληθυσμό», επισημαίνει στο περιοδικό «American Scientist» ο παιδίατρος Τζέιμς Κόνγουεϊ, αναπληρωτής διευθυντής του Global Health Institute στην Ιατρική Σχολή του πανεπιστημίου του Ουισκόνσιν. Χωρίς ένα παιδιατρικό εμβόλιο, «η νόσος, ακόμα και αν τα παιδιά μας δεν αρρωστήσουν βαριά από αυτή, θα συνεχίσει να κυκλοφορεί».

ΑΦΟΥ ΠΡΩΤΑ περιμέναμε ώστε να έχουν δεδομένα αρκετών μηνών που να επιβεβαιώνουν την ασφάλεια των εμβολίων στους ενήλικους, αρκετές εταιρείες πραγματοποιούν επί του παρόντος κλινικές δοκιμές σε εφήβους ή παιδιά. Πέραν της Pfizer, δοκιμές σε εφήβους 12-17 χρόνων πραγματοποιεί και η Moderna. Και οι δύο εταιρείες ξεκίνησαν επίσης τον Μάρτιο δοκιμές σε παιδιά από έξι μηνών έως και 11 χρόνων. Αντίστοιχα σχέδια ανακοίνωσε επίσης πρόσφατα η Johnson & Johnson. Όπως σημειώνουν βέβαια στους «New York Times» ο δρ. Τζέρεμι Σάμιουελ Φάουστ, καθηγητής στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ και η δρ. Αντζελα Ράσουμσεν, ιολόγος στο Global Health Science and Security του πανεπιστημίου της Τζορτζτάουν, οι ειδικοί έχουν λόγους να ανησυχούν πως όταν καταστούν διαθέσιμα παιδιατρικά εμβόλια, τα ποσοστά εμβολιασμού θα είναι χαμηλά. Οι στατιστικές

δείχνουν άλλωστε πως τα παιδιά αντιμετωπίζουν πολύ μικρότερο κίνδυνο νοσηλείας με Covid-19 σε σύγκριση με τους ενήλικους, και οι θάνατοι είναι σπάνιοι. Οι γονείς μπορεί λοιπόν να αναρωτηθούν: προς τι η βιασύνη;

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ να εμβολιαστούν όσο το δυνατόν πιο γρήγορα τα παιδιά, σημειώνουν οι δύο ειδικοί, είναι πως ακόμα και ένας μικρός αριθμός σοβαρών περιπτώσεων Covid-19 ανάμεσα τους αξίζουν τον «κόπο» του εμβολιασμού. Το άγχος των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της Covid-19 στα παιδιά - συμπεριλαμβανομένων και των σπάνιων αλλά σοβαρών περιπτώσεων φλεγμονώδους συνδρόμου - παραμένει ασαφές, ιδιαίτερα από τη στιγμή που πολλά έχουν ασυμπτωματικές μολύνσεις οι οποίες δεν διαγιγνώσκονται. Όμως ο πιο σημαντικός και ο λιγότερο αναγνωρισμένος λόγος να εμβολιαστούν γρήγορα τα παιδιά είναι η πιθανότητα να συνεχίσει να διασπείρεται ο ιός και να μεταλλαχθεί στην πορεία σε πιο επικίνδυνα στελέχη, ανάμεσά τους και στελέχη που θα μπορούσαν να βλάψουν και παιδιά και ενήλικους. Ο δρ. Φάουστ και η δρ. Ράσουμσεν μιλούν μάλιστα για πιθανό ενδεχόμενο να προκύψουν στελέχη που προκαλούν σοβαρότερη νόσηση στα παιδιά από τα ίδια τα παιδιά, ιδιαίτερα καθώς προχωρούν οι εμβολιασμοί των ενηλίκων και γίνονται οι τελευταίοι λιγότερο φιλόξενοι ξενιστές. Αλλά σε κάθε περίπτωση, όπως προειδοποίησε και ο επικεφαλής επιδημιολόγος των ΗΠΑ, δρ. Αντονι Φάουτσι, προκειμένου να επιτευχθεί η ανοσία της αγέλης και να ελεγχθεί η πανδημία, το πιθανότερο είναι πως θα χρειαστεί να εμβολιαστούν και τα παιδιά.

Πιτσιρίκι στη Χιλή παρακολουθεί τη μητέρα του να κάνει το εμβόλιο για τον Covid-19 σε εμβολιαστικό κέντρο του Σαντιάγο. Όταν εμβολιάζονται μόνο ενήλικοι, τονίζουν ειδικοί, αφήνεται ευάλωτος ένας τεράστιος, ανοσολογικά αφελής πληθυσμός. Η νόσος, ακόμα και αν τα παιδιά δεν αρρωστήσουν βαριά από αυτή, θα συνεχίσει να κυκλοφορεί

Η ευκαιρία της επόμενης μέρας

Η πανδημία θα σταματήσει μόνο όταν ένα ικανοποιητικό ποσοστό του πληθυσμού αποκτήσει ανοσία, είτε μέσω νόσησης ή μετά από εμβολιασμό. Σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της λοίμωξης SARS-CoV-2, έχει υπολογιστεί ότι θα χρειαστεί ανοσοποίηση 60%-70% του πληθυσμού για να ελεγχθεί η μετάδοση. Ένα κρίσιμο ερώτημα που ακόμη δεν έχει επαρκώς απαντηθεί είναι κατά πόσο τα εμβόλια έναντι της λοίμωξης COVID-19 έχουν την ικανότητα να επάγουν τοπική ανοσία στον ρινοφάρυγγα. Η ανάπτυξη τοπικής ανοσίας εμποδίζει τη φορεία του ιού και μετάδοσή του σε άτομα που περιβάλλοντάς τους και είναι απαραίτητη για την εξάλειψη της πανδημίας. Σε αντίθετη περίπτωση και με το δεδομένο ότι δεν είναι εφικτό να εμβολιαστεί το σύνολο του ενήλικου πληθυσμού, ο ιός θα εξακολουθήσει να κυκλοφορεί ανάμεσά μας και να δημιουργεί μικροεπιδημίες. Μέχρι σήμερα εμβολιάζονται μόνο οι ενήλικοι άνω των 18 ετών, ενώ μόνο το εμβόλιο της Pfizer-BioNTech μπορεί να χορηγηθεί

και σε εφήβους 16-18 ετών. Εύλογα λοιπόν προκύπτει το ερώτημα τι θα γίνει με τα παιδιά. Σήμερα διενεργούνται αρκετές κλινικές μελέτες για την τεκμηρίωση ασφαλείας και αποτελεσματικότητας των εμβολίων έναντι COVID-19 σε παιδιά και εφήβους. Πρόσφατα η εταιρεία Pfizer-BioNTech ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της κλινικής μελέτης σε 2.260 εφήβους 12-15 ετών, που έδειξαν ότι το εμβόλιο είναι καλά ανεκτό και εμφανίζει αποτελεσματικότητα 100%. Η εταιρεία, εντός των επόμενων εβδομάδων, θα καταθέσει αίτημα στον FDA για έγκριση του εμβολίου από την ηλικία των 12 ετών στοχεύοντας στον εμβολιασμό των εφήβων πριν από την έναρξη της επόμενης σχολικής χρονιάς. Ηδη το Ισραήλ ανακοίνωσε την πρόθεσή του να προχωρήσει στον εμβολιασμό εφήβων με βάση τα αποτελέσματα αυτά. Παράλληλα ξεκίνησαν οι κλινικές μελέτες σε μικρότερα παιδιά 5-11 ετών, ενώ έχει ήδη προγραμματιστεί η επέκταση των μελετών αρχικά σε παιδιά 2-5 ετών και 6 μηνών-2 ετών στο προσεχές μέλλον. Η εταιρεία Moderna επίσης

διενεργεί κλινικές μελέτες ασφαλείας και αποτελεσματικότητας σε εφήβους 12-18 ετών (TeenCove) αλλά και παιδιά από την ηλικία των 6 μηνών (KidCOVE). Τέλος, το εμβόλιο της AstraZeneca χορηγείται σε κλινική μελέτη σε παιδιά 6-17 ετών και αυτό της Johnson & Johnson ήδη δοκιμάζεται σε εφήβους 16-17 ετών με άμεσο στόχο την επέκταση του προγράμματος σε παιδιά >12 ετών. Με την ολοκλήρωση των παραπάνω κλινικών μελετών, θα προκύψει το ερώτημα αν θα πρέπει να ακολουθήσει ο μαζικός εμβολιασμός των παιδιών. **Τ**α μέχρι σήμερα δεδομένα δείχνουν ότι στα παιδιά η λοίμωξη COVID-19 είναι σημαντικά ήπιότερη ενώ σπάνια παρουσιάζουν μια πολυοργανική φλεγμονώδη αντίδραση με υψηλή νοσηρότητα και θνησιμότητα. Συνεπώς ο εμβολιασμός των παιδιών δεν θα έχει σαν στόχο μόνο την προστασία των ίδιων αλλά και τη μείωση της διασποράς στην κοινότητα. Ας μην ξεχνάμε ότι, ιστορικά, τα εμβολιαστικά προγράμματα των παιδιών έχουν σημαντικά συμβάλει στην αντιμετώπιση λοιμωδών νοσημάτων όπως είναι η ιλαρά και η μηνιγγιτιδοκοκκική νόσος. Αν και τα παιδιά, ιδιαίτερα τα μικρότερα των 10 ετών, μεταδίδουν λιγότερο σε άτομα του περιβάλλοντός τους σε σχέση με εφήβους και ενήλικους, συχνά η λοίμωξη είναι ασυμπτωματική και συνεπώς δύσκολο να ικνηλατηθεί. Ο μαζικός εμβολιασμός των παιδιών θα μειώσει τη διασπορά του ιού στην κοινότητα προστατεύοντας ιδιαίτερα γονείς και δασκάλους, ενώ ταυτόχρονα θα ενίσχυε το ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού και θα προήγαγε την επίτευξη συλλογικής ανοσίας. Είναι γνωστό ότι η ανοσιακή απάντηση των παιδιών στα εμβόλια είναι καλύτερη και πιθανά να έχει μεγαλύτερη διάρκεια από αυτήν των ενηλίκων. Συνεπώς, ο μαζικός εμβολιασμός των παιδιών θα μειώσει αποτελεσματικά την κυκλοφορία του ιού, θα εμποδίσει την ανάπτυξη νέων μεταλλάξεων και θα δημιουργούσε ένα τεχνο προστασίας από διασπορά του ιού μέσα στην κοινότητα επιτρέποντάς μας να επιστρέψουμε στη φυσιολογική κοινωνική, εκπαιδευτική και οικονομική δραστηριότητα.

Η Βάνα Παπαευαγγέλου είναι καθηγήτρια Παιδιατρικής Λοιμωξιολογίας, μέλος της Επιτροπής Επιμελητριών/ώνων

Ένα βήμα πιο κοντά στην επίτευξη συλλογικής ανοσίας

Καθώς το μαζικό εμβολιαστικό πρόγραμμα έναντι του SARS-CoV-2 για το σύνολο του πληθυσμού βρίσκεται σε εξέλιξη και με δεδομένο ότι ο εμβολιασμός αποτελεί καίριο παράγοντα για την επιστροφή στην κανονικότητα, το ζήτημα του εμβολιασμού του παιδικού πληθυσμού γίνεται όλο και πιο επίκαιρο. Ο εμβολιασμός των παιδιών είναι ιδιαίτερα σημαντικός τόσο για να επιτρέψει στα ίδια τα παιδιά να επιστρέψουν στις σχολικές και εξωσχολικές τους δραστηριότητες όσο και για ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Συνήθως έχουν ασυμπτωματική ή ολιγοσυμπτωματική λοίμωξη COVID-19, αλλά μπορεί να συμβάλλουν στην αύξηση του ιικού φορτίου στην κοινότητα. Επιπλέον, η επικράτηση νέων στελεχών με μεγάλη μεταδοτικότητα όπως το B.1.1.7 οδήγησε σε αύξηση των κρουσμάτων COVID-19 σε παιδιά, συμπεριλαμβανομένων και των σοβαρών περιπτώσεων και των περιπτώσεων που παρουσιάζουν παρατεταμένη διάρκεια συμπτωμάτων μετά το πέρας της λοίμωξης («long COVID»).

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΘΑΝΟΥ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις αρχικές κλινικές μελέτες που οδήγησαν στην έγκριση των εμβολίων έναντι της λοίμωξης COVID-19 συμπεριελήφθησαν μόνο ενήλικοι εθελοντές και ως εκ τούτου η αντίστοιχη ένδειξη του εμβολιασμού αφορά ενήλικα άτομα. Ωστόσο, πολύ πρόσφατα ανακοινώθηκαν

τα πολύ ενθαρρυντικά αποτελέσματα μιας κλινικής μελέτης φάσης 3 που αφορά την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια του εμβολίου BNT162b2 (Pfizer/BioNTech) σε εφήβους 12-15 ετών. Στη μελέτη συμμετείχαν 2.260 έφηβοι ηλικίας 12-15 ετών στις ΗΠΑ. Συνολικά, καταγράφηκαν 18 κρούσματα COVID-19 μεταξύ των 1.129 εφήβων που έλαβαν εικονικό εμβόλιο, ενώ δεν καταγράφηκε κανένα περιστατικό COVID-19 μεταξύ των 1.131 εφήβων που εμβολιάστηκαν με το BNT162b2. Επιπλέον, ο εμβολιασμός προκάλεσε την παραγωγή υψηλών τίτλων εξουδετερωτικών αντισωμάτων και έδειξε ισχυρή ανοσιακή απόκριση έναν μήνα μετά τη δεύτερη δόση του εμβολίου.

Δεν προέκυψαν νέες ανεπιθύμητες ενέργειες σε αυτή την ηλικιακή ομάδα πέρα από τις γνωστές, όπως πόνος στο σημείο της ένεσης, καταβολή, πονοκέφαλος, μυαλγίες, φρίκα, πόνος στις αρθρώσεις, πυρετός, οίδημα και ερυθρότητα στο σημείο της ένεσης, ναυτία και λεμφαδενοπάθεια. Με βάση αυτά τα δεδομένα, θα κατατεθεί αίτημα στις εγκριτικές αρχές των ΗΠΑ (Οργανισμός Φαρμάκων και Τροφίμων - FDA) και της Ευρώπης (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων - EMA) για την επέκταση της ένδειξης του εμβολιασμού στις ηλικίες 16-25 ετών. Παράλληλα, ξεκίνησε μια άλλη κλινική μελέτη φάσης 1/2/3 για να αξιολογήσει την ασφάλεια, την αποτελεσματικότητα και την ανοσιακή απόκριση του εμβολίου BNT162b2 σε παιδιά ηλικίας 5 έως 11 ετών, 2 έως 5 ετών και 6 μηνών έως 2 ετών. Επιπροσθέτως, βρίσκονται σε εξέλιξη κλινικές μελέτες που αξιολογούν την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των εμβολίων της Moderna/NIH και της Oxford/AstraZeneca σε παιδιατρικούς πληθυσμούς.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, υπολογίζεται ότι το ερχόμενο φθινόπωρο θα έχουν συλλεχθεί τα απαραίτητα στοιχεία ώστε να ξεκινήσει ο εμβολιασμός των παιδιών εν όψει της νέας σχολικής χρονιάς. Ο εμβολιασμός του παιδιατρικού πληθυσμού έναντι του SARS-CoV-2 θα μειώσει επιπλέον το συνολικό ιικό φορτίο στην κοινότητα και θα συμβάλει ουσιαστικά στη μείωση της ενδοοικογενειακής μετάδοσης. Με αυτόν τον τρόπο θα έρθουμε ένα βήμα πιο κοντά στην επίτευξη συλλογικής ανοσίας στον γενικό πληθυσμό και στην ουσιαστική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

Ο Θάνος Δημόπουλος είναι καθηγητής Ιατρικής, πρώην στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΓΝΩΜΗ

ΤΗΣ ΒΑΝΑΣ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

και σε εφήβους 16-18 ετών. Εύλογα λοιπόν προκύπτει το ερώτημα τι θα γίνει με τα παιδιά. Σήμερα διενεργούνται αρκετές κλινικές μελέτες για την τεκμηρίωση ασφαλείας και αποτελεσματικότητας των εμβολίων έναντι COVID-19 σε παιδιά και εφήβους. Πρόσφατα η εταιρεία Pfizer-BioNTech ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της κλινικής μελέτης σε 2.260 εφήβους 12-15 ετών, που έδειξαν ότι το εμβόλιο είναι καλά ανεκτό και εμφανίζει αποτελεσματικότητα 100%. Η εταιρεία, εντός των επόμενων εβδομάδων, θα καταθέσει αίτημα στον FDA για έγκριση του εμβολίου από την ηλικία των 12 ετών στοχεύοντας στον εμβολιασμό των εφήβων πριν από την έναρξη της επόμενης σχολικής χρονιάς. Ηδη το Ισραήλ ανακοίνωσε την πρόθεσή του να προχωρήσει στον εμβολιασμό εφήβων με βάση τα αποτελέσματα αυτά. Παράλληλα ξεκίνησαν οι κλινικές μελέτες σε μικρότερα παιδιά 5-11 ετών, ενώ έχει ήδη προγραμματιστεί η επέκταση των μελετών αρχικά σε παιδιά 2-5 ετών και 6 μηνών-2 ετών στο προσεχές μέλλον. Η εταιρεία Moderna επίσης